

יתרו (101)

בכל יכולתו לאנשים צדיקים שאור התורה נגד פניהם. זה שאמר יתרו למשה: "אם את הדבר הזה תעשה", היינו שילמד את החוקים והתורות שבין אדם למקום, וגם ילמדו את הדרך בין אדם לחבירו להתנהג לפנים משורת הדין, ושלא להעמיד את הדברים רק על דין תורה, אזי "העם הזה על מקומו יבוא לשלום"
לתתך עליון בשם "מעשי למלך"

וְעַתָּה אִם שָׁמוֹעַ תִּשְׁמָעוּ בְּקִלִּי (יט, ה)

למה זה רק עכשיו נדרש מהם לשמוע בקול ה' ? ברם, קבלת עול מלכות שמים האמיתית תיתכן רק אם אין האדם משועבד לשום אדם אחר. תלותו של כל נברא מהווה הפרעה לאמונה באחדות השם. כפי שנאמר בירושלמי, כי עבדים כנענים פטורים מקריאת שמע, לפי שיש להם אדון אחר מחוץ להשם יתברך וממילא אין עול מלכות שמים שלהם יכול להיות שלם. לפיכך אומר השם יתברך, כי דוקא עכשיו, לאחר שפרקתי מעליכם כליל את עול שעבוד מצרים והעליתכם למעלה מהם, כגובה כנפי הנשר, מעל הארץ, אין לכם עוד כל אדון אחר וממילא יכולים אתם לקבל עליכם כראוי עול מלכות שמים.

שם משמאל

**לא ינקה, לא ימחוק עוונו
 לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא כי לא ינקה ה' את אֲשֶׁר
 ישא את שמו לשוא (כ, ז)**

הקשה רבי מאיר מפרמישלן זצ"ל: מדוע מכל העברות שבתורה, דוקא כאן הזהיר הכתוב "פי לא ינקה ה' ", והיינו שלא תתקיים בעובר העבירה מידת "ונקה"? ובאר, כי מידת "ונקה" ענינה כך: אדם עובר עבירה, כגון שאכל מאכל אסור, חלילה, בלילה כותבת ידו בספר הזכרונות: פלוני אכל מאכל אסור. ואם עשה תשובה שלימה על חטאו, מוחקים מספר הזכרונות את הכתב הנ"ל ולא ניכר כלל. אבל הנשבע בשם ה' לשוא, נכתב בספר: פלוני נשבע בשם ה' לשוא, ואפילו אם עשה תשובה שלימה כל ימיו, עדיין אי אפשר למחוק מספר הזכרונות את כל העבירה, משום שאסור למחוק את שם ה'. וזהו "פי לא ינקה", הקב"ה לא ימחוק את עוונו מספר הזכרונות.

ספר "ומחוק האור"

לא תחמד בֵּית רֵעֶךָ (כ, יד)

אנשים רבים יתמהו על זאת המצוה: איך יהיה אדם שלא יחמוד דבר יפה בליבו, כל מה שנחמד למראה עיניו.

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ (יח, א)

שבע שמות נקראו לו, רעואל, יתר, יתרו, חובב, חבר, קיני, פוטיאל, יתר, ע"ש שיתר פרשה אחת בתורה, ואתה תחזה. יתרו, לכשנתגייר וקיים המצות, הוסיפו לו אות אחת על שמו (רש"י).

יש להבין, אם הוסיפו ליתרו דוקא האות ו' הוי אומר שבא לרמוז משהו. הקב"ה חקק לקין ו' על מצחו ומדוע? כיון שקין רצה ועבר בכך על דיבור השישי מעשרות הדיברות "לא תרצח", לכן כאשר עשה תשובה על עוון הרציחה חקק לו הקב"ה את האות ו' על מצחו. יש דעה בחז"ל ש"וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ" מתן תורה שמע. ומצינו בחז"ל (ילקוט יתרו רמז רפז), שלפני מתן תורה הלך הקב"ה לכל אומות העולם והציע להם את התורה. בתחילה הלך לבני ישמעאל. שאלהו: מה כתוב בה? אמר להם "לא תגנוב", אמרו הישמעלים: זו ברכה שנתן לנו אבינו, שנאמר: "והוא יהיה פרא אדם". אחר כך נגלה לבני עשו, וכששאלוהו מה כתוב בה, אמר: "לא תרצח", אמרו לו: הוא ירושה שהוריש לנו אבינו, "על חרבך תחיה". נמצא שבני עשו לא קיבלו את התורה בגלל איסור "לא תרצח", בא יתרו והסכים לקבל את התורה כלומר יתרו הסכים לקבל את התורה למרות ה"לא תרצח", שכתוב בה שהוא הדיבור השישי, לכן הוסיפו ליתרו את האות ו' לרמוז זה.

ספר "להתעדן באהבתך"

**יכולת העמידה של יהודי רק בדרך התורה
 אם את הַדְּבָר הַזֶּה תַּעֲשֶׂה וְצַדִּיק אֱלוֹקִים וְיִכְלָתָ עֲמֹד וְגַם
 כָּל הָעָם הַזֶּה עַל מְקוֹמוֹ יבֹא בְּשָׁלוֹם (יח, כג)**

כתב החפץ חיים זצ"ל: מבלעדי הדרכת התורה נחשב האדם כסומא המגשש באפילה שעלול לנטות מן הדרך הישרה וליפול בחפירות ומכשולים. ככתוב (תהלים קיט): "נר לרגלי דבריך ואור לנתיבותי". באמת, לפעמים גם סומא הולך ולא נכשל. זאת, כשהורגל ללכת בדרך מסוימת, ישרה ובלי חתחתים. אבל, אם הוא מזדמן למקום חדש, בלתי מופר שקיימים בו עיקולים ומהמורות סכנתו גדולה. בדורות שעברו, כשכל ישראל הלכו בדרך הישר ואור התורה האיר לארץ ולדרים עליה היו גם הסומים הולכים ולא נכשלו, כי הדרך היתה כבושה וסלולה, וגדולי הדור הנחו את כלל ישראל בדרך שילכו בה, אבל בזמנים הללו, שישראל מטולטלים בקצוי תבל ונעתקים למקומות ודרכים חדשים שלא דרכה בהם רגל אדם ומלאים ומכשולים, על כל אחד ואחד להיזהר שלא להתקל ולא ליפול. וצריך להתחבר

הלכה: כהן שאמר לו לעלות לדוכן חייב לעלות
כתב השו"ע (סימן קכח ס"ב): כל כהן וכו' אם אינו עולה
לדוכן וכו'... ביטל מצוה עשה וכו' אם היה בבית הכנסת
כשקראו כהנים או אם אמרו לו לעלות או ליטול ידיו.
בפסקי תשובות (אות ז) כתב: ובכל אופן של אמירה ובכל
לשון שאמרו לו לעלות ואינו עולה עובר בעשה. אך אם
רמזו לו בתנועות ידיים וראש וכדומה אינו עובר בעשה
אם לא יעלה, ואף אם נשים אמרו לו לעלות יעבור
בעשה אם לא יעלה, אך כהן שאמר לכהן אחר לעלות
אינו עובר בעשה אם לא יעלה. וכאמור (במנ"ב סק"י)
דווקא אם היה הכהן בבית הכנסת ואמרו לו לעלות עובר
בעשה אם לא יעלה, ואף אם אמרו לו לפני שהתחילו
להתפלל, כיון שנמצא בביהכ"נ יתחייב לעלות כשיגיע
החזון לברכת מודים.

פסקי תשובות חלק ב'

פתגם: חבר אינו חוסר הרבה טרחה, לגרום לך מעט
שמחה.

ספר "שמחה"

חקירה: אשת כהן אוכל בתרומה

משום שהוא קניין כספו, או שהיא עצמה קרויה כהנת
(צפנת פענח כללי התורה והמצוות ח"א ד"ה אכילת תרומה:
ארוסה-קניינו, נשואה-כהנת)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הבא לקברך השכם לקברו

רב גדול בישראל היה נוהג לשלוח ידו במסחר, כדי
להתפרנס בכבוד וברווחה ולא להזדקק לשכר הזעום
שנתנו לו הקהילה. אמרו לו מקרוביו: וכי אינך חושש
שאנשי קהילתך יפטרנו אותך מן הרבנות? השיב להם
בחיוך: כידוע לכם אמרו חכמינו, שהרבנות מקברת את
בעליה. הריני מעדיף איפוא, אני מקבר את הרבנות.

ספר "חוד וחלק" חלק ד' (דף קכח)

שבת שלום!

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן
מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, צדוק בן מרים, ויקטור
חי בן יקוטה. לעילוי נשמת: גיינט מסעודה בת
ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, עמנואל בן ארנסט
אברהם, רפאל שלמה בן אסתר, חוה בת צביה, מיה בת רחל.

אפשר לומר: גם אדם הנמצא בשיא תאוותו והרי הוא רץ
כדי למלא את תאוותו, ויצרו בווער בקרבו כמו אש, גם
לזה יש דבר אחד המפיג לגמרי את כל כוחה של התאוה.
הרי זה "הפחד", אשר בכוחו להשכיח לגמרי את
התאוה. משל למה הדבר דומה, לאדם הרץ להשביע את
תאוותו, ובדרכו עבר על פני הנהר הקפוא. לרגע החליקה
רגלו וכמעט נפל אל התהום ברור איפוא, כי באותו רגע
בטלה כל התאוה, שכן הפחד העצום מן הנפילה תפס
את כל מחשבתו.

כך יסד הקב"ה בטבע האדם, מעט פחד העולה על לב
האדם מעביר ממנו כל כוחות החמדה והתאוה. כאשר
באה התורה והזהירה את האדם שלא לחמוד, אילו היתה
לאדם יראה מן האיסור, אפילו קטנה כמו זו אשר חש
האדם כשנדמה לו כי הוא נופל לנהר, שוב לא היה חומד
כלל. בזה נסתרת טענת החושבים כי יוכלו לתרץ את
עצמם בהתגברות יצר הרע עליהם, שכן אילו היתה להם
מעט יראת ה' היה יצר זה מתבטל ככלום, ואם לא כך
היה, הרי יראת ה' מהם והלאה. זה פירוש הפסוק
הנמצא בסוף מעמד הר סיני: "ובעבור תהיה יראתו על
פניכם לבלתי תחטאו" (שמות כ, יז). ע"י קורטוב יראה
ניצל אדם מיצר הרע והרי הוא בורח מן החטא.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות" בשם "בית הלוי"

**וְכָל הָעַם רֵאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֶת הַלְפִידִם. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל
הָעַם אַל תִּירְאוּ וכו'..... וּבְעֵבֹר תִּהְיֶה יְרֵאתוֹ עַל פְּנֵיכֶם
לְבַלְתִּי תִחַטְּאוּ (כ, טו, יז)**

דברי הכתוב כאן טעונים ביאור שנראים הדברים
כסותרים, בתחילה אמר להם משה רבינו שאינם צריכים
לירא, ושוב אמר להם שכל זה נעשה כדי שתהיה יראת
ה' על פניהם. ביאור הדברים כתוב בספר **חובות הלבבות**
והביא על כך משל מאדם שמצאוהו ישן במדבר,
ושאלוהו: האיך ירא מן האריות והדובים הנמצאים כאן
במדבר, שאתה הולך לישון כאן לבדך. השיב להם: בוש
אני מן האלוקים שיראה אותי פוחד ממה שהוא זולתו
ע"כ. זוהי כוונת משה רבינו באומרו "אַל תִּירְאוּ", אין
לכם לירא מן הקולות והלפידים בעצמם, אלא לירא רק
מן הקב"ה, שאחרי שירא האדם מן הקב"ה בוש הוא
לירא מדבר אחר שיודע הוא שהכל שלוחיו של מקום
והכל סיבה מאת מסובב הסיבות.

ספר "המאור שבתורה"

וְאִם מִזְבַּח אֲבָנִים תַּעֲשֶׂה לִּי לֹא תִבְנֶה אֹתָהּן גְּזִית (כ, כב)

אם נגזר על האדם מישראל למות על קידוש השם,
לעשות את עצמו מזבח למען שם ה', "לא תבנה אותהן
גְּזִית", אל יתכוין בשעת קידוש השם להתנאות
ולהתהדר בגילוי גבורתו ובהיעשותו לקדוש, כי יהיה
מזבח פשוט בתכלית, ללא כל קשויים.

מעינה של תורה בשם "שפתי כהן"

